

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inzerate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu.

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XX.

V Celovcu, 24. oktobra 1901.

Štev. 43.

Državni zbor.

Prva seja novega zasedanja je bila dné 17. oktobra. Pričelo se je mirno; bode se-li tudi tako mirno nadaljevalo in končalo, je drugo vprašanje. Ko so se prebrale zopet obilno došle interpelacije, je predložil in razložil finančni minister Böhm-Bawerk državni proračun za l. 1902.

Ta proračun izkazuje skupno potrebsčino 1.686.117.944 K: torej je narasla za 43.954.600 K. Skupno pokritje je proračunjeno na 1.686.966.357 kron, naraslo je torej za 43.968.772 K. Prebitka je 884.413 K. Ta proračun izkazuje pač prebitka 884.413 K, ali način, na kateri je ta prebitok dosežen, kaže, da ni prav zanesljiv. Dosegel se je na ta način, da se v njem še nahajajo dohodki od mitnic, dalje dobiček, ki ga je vlada naredila v prejšnjih letih pri kovanju kron, kateri dobiček znaša 16½ milijona kron, dalje od avstro-ogerske banke dobljeni del dobička v znesku 1 milijona in končno, da se od tobačne režije računa 5 milijonov kron več dobička, nego ga je bilo doslej. Ako bi se te postavke ne bile vračunale, bi proračun izkazoval skoro 20 milijonov primanjkljaja.

Za finančnim ministrom je govoril ministerski predsednik pl. Körber. Poudarjal je zopet, da mora vlada stati nad strankami. No, kako se s to izjavo strinja vedno hujše ponemčevanje ravno od strani vlade, na to vprašanje dr. Körber ni odgovoril. Saj je gotovo, da se vlada prav umika pred Vsenemci.

Dalje izjavlja, da bo vlada pri nagodbi z vso močjo varovala koristi Avstrije. „Naša država je zaostala, mora si oprostiti roke. Vsak narod mora storiti svojo dolžnost... Avstrija ne sme prodati svojih koristi. Ako nam ponujajo mir, hočemo ga vsprejeti; ako bodo pa zahtevali od nas le žrtve, potem odklonimo ulogo potrpežljivega jagujeta.“ — Vlada hoče imeti na razpolago tri milijone za podpore vsled bede; potrebna je preosnova tiskovne postave, pripravljajo se zakoni proti pijančevanju, za olajšanje zgradb zdravih delavskih stanovanj, o zavarovanju delavcev za starost in onemoglost. Vlada zelo želi, da se reši proračun že do novega leta. V koliko se ta želja izpolni, tega nihče ne ve.

Mladočeh dr. Fort je utemeljeval nujni predlog glede nemškega colnega tarifa.

V drugi seji dné 18. oktobra se je najprej

volil prvi podpredsednik namestu odstopivšega Pradeta. Izvoljen je bil pristaš nemškonacionalne stranke in sicer le z manjšino glasov. Dobil je samo 120 nemških glasov, dočim so slovanski poslanci oddali 125 praznih listkov. Ko je novi podpredsednik vstal, da se zahvali za izvolitev, so zapustili vsi Slovani zbornico tako, da se je zahvalil le svojim nemškim volilcem za izkazano mu zaupanje in storil je to z malimi besedami prav malomarno.

Potem je priporočal Poljak grof Kozlovski nujni predlog dr. Forta iz prejšnje seje, in zbornica je sprejela ta predlog jednoglasno. — Mladočeh Kaftan je priporočal svoj nujnostni predlog, da naj priskoči zbornica na pomoč železničnim tovarniškim delavcem. O tem so govorili še Klofač, Hruby in predlog se je sprejel. Posl. Pogačnik in tovariši so interpelirali zaradi oddaje del pri karavanski železnici, kjer se ozirajo več na tučce kot na domačine.

Koncem seje sprejela je zbornica še predlog poslanca Vychodila, da naj stopi zakon zaradi prenehanja državnih mitnic s prvim januarjem 1902 v moč.

Dopisi.

Za „Národno šolo“ so darovali: Vpokojeni župnik č. g. Jožef Šket, Laab pri Dunaju, 16 kron za jaslice božičnim praznikom kakor tolažilna kapljica boljši prihodnosti. Andrej Krobat, mizarski mojster v Radnivas, 2 kroni. Tavžič v Selučah 1 krono; župnik Vintar v Bilčevsi 5 kron; Mohorjani bilčovaški 9 kron; „Berač“ nabral dné 11. avg. t. l. pri novi maši č. g. Ivana Serajnika v Št. Jakobu v Rožu 17 kron. Na godovanju č. g. župnika Fr. Bergmana v Št. Lenartu pri 7 studencih zbrani rodoljubi 20 kron. Iz nabiralne pušice na sv. Višarjih 50 kron. Anton Sturm, župnik v Borovljah, kot obljubljeni dar 30 kron. Namesto venca na grob prerano umrlega župnika Vojteha Krejčija na Čajni ob Zili zbrani sobratje 20 kron. Na isti namen daruje g. Fr. Ks. Meško, provizor v Št. Danijelu, 2 kroni; tajnik Rozman 2 kroni. Vkup 174 kron. Lepa hvala! Živeli nasledniki!

Celovec. (Mestno pokopališče.) Dasi novo pokopališče, katero je zidalo mesto pod Trnjo vasjo, nikakor še ni dogotovljeno, začeli so mrličje že tja pokopovati. Pokopališče ni blagoslovljeno in zato sme duhovnik, vsled ukaza kn. šk. ordinarijata, mrličja spremiti samo do vrat na pokopališče! Držeč se cerkvenih postav je mil. g. knezoškof zahteval, da naj se za katoličane odloči poseben prostor! Nič drugega se ne zahteva, kakor da se

katoličanom dá svoboda, da smejo njih trupla počivati v blagoslovljeni zemlji. Ker drugoverci (luteranci itd.) ne pripoznavajo naših blagoslovil, bi jim moralo biti le prav, da se ločijo na pokopališču luterani in katoličani. — A klika, ki gospoduje v našem mestnem zboru in ki tolikokrat poudarja „svobodo“, katoličanom niti najmanjše svobode noče privoščiti. Nemškonacionalno-liberalni kričači pravijo, da se mora kratkoma blagosloviti celo pokopališče, ali pa sploh nič. Imeli so zato najprej socialni demokratje shod, na katerem so ugovarjali blagoslovljenju. Uspeh tega shoda je bil, da se je neka tolpa vlekla pred knezoškofjsko palačo, tam kričala in razbila par šip. Za njimi so pričapljali nemški nacionalci tudi s shodom, na katerem so ugovarjali, da bi se imelo pokopališče razdeliti za katoličane in drugoverce. Poročevalec tega shoda je bil veliki „Nemec“ s poštenim češkim imenom Krsek! Stališče katoličanov v tej zadevi je jasno in krepko zagovarjal v dolgem govoru g. urednik K. Walcher. Na shodu mu niso mogli dosti ugovarjati, oziroma ovreči njegovih izvajanj. Smešno je videti, kako ga hočejo „uničiti“ zdaj po shodu po svojih listih. A ne pomaga jim nič! — Najbolj strupeno je na tem shodu govoril luteranec Bertschinger, tisti, ki svojo modrost prodaja kmetom po „Bauernzeitung“-i in „Wochenblatt“-u! Vprašamo: kaj brigajo luteranca verske zadeve katoličanov? Saj tudi mi luterance puščamo v miru! — Med tem je g. knezoškof tudi osebno obravnaval z mestnimi odborniki. Za davkoplačevalce je ta stvar največjega pomena. Že do zdaj stane pokopališče nad 100 tisoč gld. S svojo trmoglavostjo znajo mestni odborniki zakriviti, da se more napraviti še drugo pokopališče, kar bi bilo mestni občini, oziroma davkoplačevalcem, le v škodo. Odločilno glasovanje o tem je bilo v mestnem zboru zadnji torek.

Tu se je pokazalo, da mestnim odbornikom ni kar nič mar, da varujejo davkoplačevalce novih bremen, samo da svetu pokažejo svoje „svobodno“ protiversko mišljenje. Odbornik pl. Dietrich se je odločno potegoval za to, da naj se pokopališče blagoslovi. A z 21 glasovi proti 2 se je sprejel predlog, da se pokopališče ne blagoslovi! Samo odbornika pl. Dietrich in Fornara sta imela pogum, da sta glasovala za blagoslovljenje.

PODLISTEK.

Horpina.

(Gospodska volja.)

(Malorusko spisal Marko Vovčok [Marija Evgenija Markovič].)

1.

Stari Jakim je oženil sina, in vzel si je tako nevestico, da se še povedati ne more! Bela, lepa in vesela, in gibčna kakor zajček: in po hiši in po dvoru hiti sem in tje, pospravlja, gospodari, se smeje in poje, da se čuje samo le njeni čisti glasek. Komaj se začne delati dan, že se je prebudila kakor rana ptičica, in hiti in teče. Pride in posluži tASTU, možu uboga, in tudi delo ne zanemarja — vse je dovršeno! Živijo srečno, prijetno; stari ko ju pogleda, samo usmiljenega Boga zahvaljuje.

Jedno pa jih je bolelo; da jim Gospod otrok ne dá. Kjerkoli najde ona tujega otroka, ga ljubi in srčka, pa vzdahne težko.

In vendar ga jim je poslal Gospod, rodilo se je dekle. Neprestano ljubi in goji Horpina svojo prvenko, niti iz rok je ne pušča; ko se prebudi, ko se zgane, — že je ona pri zibeljki, pa jo križa in poljublja, jo ziblje in poje nad njo. Pozovejo jo k gosposčini,* — in ona vzame otroka seboj, pa i tankaj skrbi zanj: sama dela, a z očmi pazi na hčerko.

Zato se mlade žene pošalijo: „Kaj pa dela“ — pravijo — „vaša hčerka Horpina?“

*) Na Ruskem so morali kmetje še v šestdesetih letih prejšnjega stoletja delati tlako, kot pri nas do 1848. leta.

A ona začne: „Ta se že nasmehne, drage moje, in ročice k meni steguje; že me pozna, ne gre k nikomur, ampak samo k meni. TAST jo vabi s slaščicami, — — noče! In z ročicama že ploska! Grem jaz iz sobe za vrata in gledam, a ona maha z ročicama okrog: išče mene!“ — „Razumna je, razumna,“ — pravijo. — „Pripravite samo skrinjo in perilo; kmalu bodo prišli tudi že snubači!“

A dekle se v resnici razvija kakor svet; res krasno dekletce, veselo in zdravo, pravi čudež!

2.

Tu pa umre naš graščak; počel je mladi gospodari. Niti stari ni bil dober, ta pa je tako hud, da nas Bog varuj! Tako goni ljudi, grši kakor živino. Kedar tri dni pri grajščini delamo, je četrtri za odmor, pa za petek in soboto so si izmislili nekako tlako. Pa kakšna tlaka! Pravi strah, pa niti kruha ne dajo. Dan na dan, dan na dan delamo. Prej so vsi upali, da bode mladi grajščak dober, pa so res dočakali dobrega! On ni bil jako bogat, a hotel je živeti lepo, z veliko potrato, po gospodski! Kaj je njemu do tega, da ljudje često na njivi omedlevajo! On si kupi konje, gladke kakor kače, ali kupi novo kočijo, ali pa se pelje v mesto, da se razveseli. A nam pravijo še sosedni gosposdičiči (oni se dostikrat razgovarjajo s tujimi ljudmi, svoje pa bijejo kakor vsa velika gospoda, kamorkoli njih roka doseže): „Zares! vi imate pa sedaj jako dobrega gospoda! Vedno govori, da je še hudo; da bo treba vaščanom še šole napraviti in bolj zanje skrbeti, in kdo vé vse kaj! So ga zares modro naučili!“

Pa to je resnica: prej je govoril, da nam bo sezidal nove hiše s tremi okni, sedaj pa že stare

razpadajo! Morda so ga pač dobro naučili, ali gospodske narave ne moreš prenarediti.

Vsa vas je, kot bi jo bil za steno zakril; tako so zmučeni vsi, da jih je žalostno pogledati! Samo Horpina je še nekoliko vesela: veseli se z majhno hčerko, pa pozabi tako na skupno nesrečo. Ali tudi njej ni minula ura nesreče! Obolen jej je otrok, pa vpije in joka. Horpina tudi sama joka nad njim, ali mu ne more pomagati. Stari TAST šel je po zdravnico, — — ni bila doma, pa tudi od drugih žensk ni ne jedne: vse so pri grajščini na tlaki. Celo po Horpino so tudi prišli: „Zakaj ne greš?“

„Dete mi je bolno,“ reče ona.

„Gospodarju je treba dela, a s tvojim otrokom ne bo nič hudega.“

Morala je iti. Vzela je dete, ogrnila je in šla. Bolni otrok pa vpije in vpije. Prišli so tje, toda srečal jih je sam gospodar tako jezen, — — da pomagaj Mati Božja! Začel jo je zmerjati in karati, a dete se na rokah samo preobrača in vpije. Razjaril se je grajščak le še bolj: „Pusti otroka!“ — zavpije, — „pusti ga! Meni je treba, da delaš, ne pa da se sedaj z otrokom pečaš!“ — Zapovedal je desetinarju,* da ga domov ponese.

„Oj, gospod, dragi gospod!“ — prosi ga Horpina, — „dopusti, da ga odnesem sama! Gospod moj, bodite milostljivi! Saj to je moje dete!“

„Nesi, nesi!“ ukaže on desetinarju. „A ti delaj svoj posel, ker, če ne boš, prišla bo kazen.“

Ponesli so otroka s polja. Še dolgo je slišala Horpina otrokov jok, žalosten in bolesten; potem je bilo vedno tiše, dokler ni povsem utihnilo.

*) Onemu grajskemu hlapcu, ki desetino pobira.

Škocijan. (Podružničen shod.) Mislim sem, da bo spretnejše pero, kakor je moje, poročalo kaj o slavnosti, ki smo jo obhajali na rožnovensko nedeljo v našem prijaznem Škocijanu; pa čakal sem zastoj. Dne 6. oktobra je priredila tedaj naša Ciril in Metodova podružnica zborovanje, ki se je obneslo in izvršilo nepričakovano dobro. Slišali smo mnogo lepih in zlatih nauk, koristnih za naše šolske in narodne potrebe. Razveseljevali smo se prisrčno pri lepi slovenski narodni in umetni pesmi. Ko so bili veliki zgornji prostori Majer-jeve gostilne natlačeno polni, je predsednik podružnice, g. Povoden-Pušnik, v kratkih prisrčnih besedah pozdravil goste in otvoril zborovanje. Izvolil se je zopet stari odbor in potem je govoril domači kaplan g. Poljanec. Kazal je v svojem poučljivem in lahkomljivem govoru, kaj je storila katoliška cerkev od prvega njenega začetka do današnjega dne za šole sploh in še posebej za naše slovensko ljudstvo. Cerkev po svojih škofih, duhovnikih in menihih ni samo oznanjevala Kristusovega nauka, temveč je učila povsod narode po svojih šolah potrebnih znanstij, za življenje učila je po mnogih krajih ljudstva tudi poljedelstva. Med narodi in tudi med našim slovenskim ljudstvom je širila ravno cerkev pravi napredek, ki pa se jako razločuje od liberalnega „fortšrita“ naših verskih in narodnih nasprotnikov. Če se ne spameti ob pravem času naš slovenski kmet, potem pride gotovo on po gladki cesti sladkih obljub in hinavskih lažij v blatni klanec svojega pogina in nesreče. Katoliška cerkev s svojimi duhovniki tedaj noče imeti ljudstva „neumnega“, ona ni nasprotnica šole, pač pa se hoče odločno braniti proti takim šolam, iz katerih bi naj bil izključen krščanski nauk, kakor hočejo liberalni zaglavčaji. Pri volitvah za občine, za deželni in državni zbor volimo le take može, ki se potegujejo za krščansko šolo na podlagi materinega jezika. Drugi govornik, globaški kaplan g. Dragasnik, je v lepih besedah navduševal ljudstvo za slovensko šolo. Kar zahteva za se Francoz, Lah, Anglež, Nemeč, to je, šole na podlagi materinega jezika, to smemo in moramo zahtevati po vsej pravici tudi mi Slovenci. Če imamo svoje dolžnosti, imamo tudi svoje pravice; kedar jih dosežemo, odložimo radi svoj meč, poprej ne. Vspodbujeval je tudi navzoče, da naj pridno berejo poštene krščanske knjige in časnike. — Prav živahno in veselo je bilo pri prosti zabavi. Vrli moški zbor iz Šmihela in mešan zbor iz Globasnice sta izvrstno popevala naše prelepe narodne in umetne pesmi. Naše ljudstvo je imelo res lepo pa pošteno zabavo, ki mu ne izgine tako hitro iz spomina. Pesem „Kmečka kritika“, je povzročila obilo smeha. In tisti Ožbej, tam nekje izpod Reberce, tisti „kujon“ nas je pošteno „farbal“, še skoraj hujše kakor ptujski „Štajerc“. Od samega smeha radi njegovih dogodivščin nas je potem dolgo časa še vse bolelo. Bilo je torej lepo in veselo pri nas v Škocijanu, in če dá mili Bog, se vidimo še večkrat; mogoče nas tedaj že razveselijo domači pevci škocijanski. Tedaj na delo za našo pošteno krščansko slovensko mišl.

Sinčavas. (Od pošte.) Jih že imajo, dvojezične poštne tiskovine namreč, na sinčevaški pošti, če tudi so se protivili na vse moči. Da ima sinčevaška pošta dvojezični pečat, je popolnoma prav in pravično, ker je tukaj celo slovenska zemlja. Bilo

bi pa tudi lepo in pravično, ko bi tukaj imeli dvojezične poštne tiskovine; toda do sedaj jih ni bilo. Nekaj je bila temu kriva naša znana slovenska malomarnost in neodločnost, ker jih zahtevali nismo, največ pa seveda zagrizenost sinčevaške poštne voditeljice, ki sovraži vse, kar po slovenskem diši. Gotovo bi v družbi še nekaterih drugih snedla najrajši dvojezični poštni pečat, če bi ga mogla in smela. Če je kdo zahteval dvojezične tiskovine, mu je hladnokrvno odgovorila, da jih nima, da nihče ne vpraša po njih in da jih samo radi jednega ne naroči, ker so samo nemške ravno tako dobre. Tako se je godilo tudi pisalcu teh vrst. V začetku avgusta je prišel na pošto in zahteval dvojezične tiskovine. Ko je dvakrat prav uljudno prosil, da jih naj naročijo, dasi ima pravico zahtevati, jih je tretjokrat zahteval odločno in pripomnil, da ne miruje. Pa mislite, da so se kaj zmenili na pošti za to? Kaj še! Nekoliko je bilo sicer jeze, imenovali so me za hrptom, da sem neolikan slovenski „šuntar“, toda naročili niso ničesar. „Ber ma zeg'n“, — „bomo videli“, sem rekel, vložil pritožbo na poštno ravnateljstvo v Gradec, naj ono zapové sinčevaškemu poštному uradu, da naroči dvojezične tiskovine. In izdalo je. Dobil sem od poštnega ravnateljstva v Gradcu odlok z dne 20. sept., št. 56.417. Tam se glasi, da mora c. kr. poštini in telegrafni urad v Sinčivasi takoj naročiti dvojezične poštne tiskovine vsake vrste, jih po potrebi rabiti in če jih zmanjka, jih mora naročiti na novo. In morajo imeti povsodi po slovenskih krajih dvojezične poštne tiskovine, ker to zahteva pravica. Če imamo Slovenci kot davkoplačevalci svoje dolžnosti do c. kr. državne pošte, potem imamo tudi svoje pravice! Zato pa zahtevajte vsi zavedni Slovenci, pri sinčevaški in drugih poštah zmiraj dvojezične tiskovine; imeti jih morajo. Če hočejo ljudje, ki med nami živijo in delujejo, jesti kruh slovenskega kmeta, potem naj spoštujejo tudi njegov jezik in mir bode. Še nekaj ne smem pozabiti. Svetoval bi vodstvu sinčevaške pošte, da bolj prijazno in uljudno občuje z ljudmi, ki imajo kaj s pošto opraviti. To bodi povedano na korist dobri stvari, drugače . . . — a —

Podjunska dolina. (Štajerc in drugo.) Kaj ne, res čudno je, da ljudje, ki so navdušeni sicer za nemščino, naenkrat začnejo delati za slovenske časopise in jim pridobivati naročnikov. Tako n. pr. se šentvidski gospod nadučitelj prav pridno peha za „Štajerca“ in navdušuje ljudi za njega, naj si ga naročijo. On že vé zakaj, mi pa tudi vemo, in zapomnili si bomo! — Letina je hvala Bogu v podjunski dolini letos dobra, ajda je posebno lepa. Zadovoljen bi bil lahko naš priden kmetič, če bi ga davki tako ne težili, in če bi nesrečni „fortšrit“ nam ne kradel vere iz naših src, in ne podiral miru in blagoslova, ki je doslej vladal pri poštini slovenski družini.

Libuče. (Nezaslišano.) Dne 10. t. m. je bil tukaj pogreb nekega otroka. Ob določenem času, t. j. ob 8. uri zjutraj, so prinesli otroka, in tudi duhovnik je bil pripravljen. Toda manjkalo je otroku še mrliškega ogledovanja. Duhovnik ni mogel čakati in je izvršil nad mrličem cerkveno opravilo; potem pa se je položilo truplo v jamo, katero pa niso zagrebli, misleč, da bo g. zdravnik iz Pliberka, ali vsaj njegov namestnik, prišel prej

ali slej, saj se mu je to že dan poprej naznanilo. Takoj po pogrebu se je to še enkrat sporočilo zdravniku, da mrlič čaka v odprti jami na ogledovanje. Toda namesto da bi bil šel namestnik g. zdravnik (ta je bil namreč od doma) takoj v pol ure oddaljene Libuče in opravil svoj posel, peljal se je tja še le zvečer o mraku. Torej od osme ure zjutraj pa do večera je moralo mrtvo truplo čakati na milost mrliškega ogleda, čeravno je bil zjutraj, ko se mu je naznanilo, doma. Ali se godi kaj takšnega še drugodi? Če je g. zdravnik odsoten, zakaj si ne preskrbi urnejšega namestnika, ali pooblasti za take slučaje pliberškega g. mežnarja, ki je tudi sposoben za ta posel? Sploh pa menda zaradi mrliškega ogledovanja ni nikjer večjega nereda kakor v pliberški okolici sploh. Mrlič se vendar mora ogledati že na domu, a ne, kakor se pri nas večidel godi, še le na pokopališču, kjer pa se mora pogostokrat še čakati na ogledovanje. Živo nam je še v spominu, kako so morali zadnje poletje ob neki priliki v Libučah čakati na našega g. zdravnika duhovnik in cela komisija celi dve uri. Ne rečemo, da je tu in tam človek, zlasti še zdravnik, nepričakovano zadržan, ali to je le včasih; pri nas pa je ta nered skoraj že na dnevnem redu, tako da se ljudje sploh že nevoljni pritožujejo. Tudi radi pripoznamo, da ima naš g. zdravnik mnogo posla, toda potem pa naj prepusti mrliško ogledovanje komu drugemu.

Vogrčca. (Premovanje.) Dne 8. t. m. se je vršilo v Pliberku premovanje živine. Toda glejte čudo, cela blaška občina ni vedela za to razveden jednega, ki je to slučajno prejšnji dan zvedel v Pliberku. Ko so nekateri radi tega karali našega tajnika, jim je ta odgovarjal, da še sam ni vedel tega in da ni nič prišlo na občino o tem. Slišali pa smo, da so Libučani vedeli za to in prigrali svojo živino, saj je neki libuški liberalec dobil prvo darilo pri — bikih. Toda morebiti se je libuški občini to naznanilo, ker je bolj liberalna? Kdo je tega kriv? ali poklicana oblast, oziroma c. kr. kmetijska družba, ki ni tega naznanila občini, ali so se morebiti Pliberčani sedaj hoteli zmasševati nad nami zavolj lova? Če je zadnje, potem vam kličemo: Le tako naprej; zamerili ste se nam že zadosti zaradi svojega krivičnega postopanja pri lovu, po takem postopanju pa vas moramo še bolj spoznati!

Kazaze. (Sv. misijon.) Od dne 6. do 3. vinotoka smo imeli v naši farni cerkvi misijon, katerega je vodil o. Jakob Verhovc iz družbe Jezusove. Kaj takega Kazazani še niso doživeli, zato je bilo tudi razdvojeno njih mnenje o misijonu. Vspeh je pokazal, da je sv. misijon res božja milost za vse, ki so dobre volje. Vsakdan ste bile dve pridigi, ob nedeljah tri. Ljudje so prihajali kljub nujnemu delu prav pridno, saj so bili tudi nauki gospoda misijonarja res zlati in vsem razumljivi. H konečni slovesnosti je prišel tudi č. g. dekan Simon Bauer. Sv. obhajil je bilo skupaj 531. Vsem tujcem je jako dopadla naša novo popravljena cerkev. O tem pa drugokrat, ko bo vse končano.

Železna Kapla. (Delavci pri novi železnici.) Kakor v Rožni dolini, imenujejo tudi pri nas delavce pri železnici „barabarje“. Gotovo je med njimi mnogo poštenjakov, ki si s trdim delom pridno služijo svoj kruh, a splošno je sodba o njih

3.

Ko je tako delala celi dan in se povrnila zvečer domov, zastala ji je sapa: „Dete moje! Hčerka! Ste li jo pogledali, oče? Povejte, kako je in kaj?“

„Jenjala je premetavati se, hčerka moja,“ reče jej tast; „hvala Bogu, umirila se je nekoliko.“

Ali ne na dolgo: po noči se zopet prebudi pa jej je še slabši, še hujši. Posvetovala se je Horpina z ženami, ali ničesar niso opravile, nič ni pomagalo. In že se kaže dan, treba je iti h gosposki delat. Spomnila se je Horpina, da je nekoč slišala, ako otrok ne spi, da je treba zmlati makovega zrnja in to mu dati, da zaspi. Tako je storila. „Naj se pa odpočije, da se ne muči tako“ si misli. Kakor hitro jej je dala, hkrati se je malo umirila in začela dremati, pa zaspala tako trdno, da se ni niti ganila, ko je desetinar zavpil: „Na delo!“

Položila je Horpina hčerko v zibeljko, prekrižala jo in šla, jokaje. Kedar so jo tam karali, kedar so nad njo vpili, ni niti slušala; samo da bi večer dočakala. Utudila se je celi dan. Glej in že je solnce zašlo za sinjo goro, glej in že je večer. Ona hiti domov, leti . . . Priletela je v sobo; tiho, temno. Ona do zibeljke, do otroka, — a dete leži hladno: ne gane se, ne diše.

4.

„Oče!“ zavpije.

„Kaj pa me, hčerka, budiš? Bil sem zadremal. Mala spava še sedaj.“

Horpina ne odgovori niti besedice; objemlje hčerko z obema rokama in kakor da je okamenela. Starec iznova zadremlje.

„Luči! luči dajte!“ zakriči. „Oče, luči!“

Stari ukreše ogenj. „Kaj se je iz njega dogodilo?“ misli. Ali ko je posvetil in pogledal, okamenel je na svojem mestu. Sred sobe stoji Horpina, vsa rudeča, in gleda strašno, a na rokah ima mrtvo dete.

„Hčerka“, spregovori starec, hčerka!“

„Tukaj“, odgovori, „glej, kako je pomaglo! Umirilo se je moje dete, ne vpije!“

A zatem zajoka in zakriči . . . Kje so se tudi našle te solze? Tako so curkoma tekle čez njeno lice.

Začuli so ljudi; prihiteli prigovarjajo jej, hočejo utešiti jo. Ona pa, kot da ni niti slišala, in ne morejo je odpeljati od otroka. Mož hodi po sobi kot da ni pri sebi, a stari tast je zbolel.

Začeli so pripravljati pogreb. Že so prinesli tudi novo leseno rakev in jo napolnili z duhtečim cvetjem in s travo. „Horpina“, rečejo, „daj otroka.“

Pa ga ni dala. Sama ga je umila in položila v rakev. Že je čas, da se ponese, a ona stoji in gleda. Ljudje jej prigovarjajo, — ne čuje, ne sluša.

Odpeljali so jo nekako, vzeli in ponesli. Ona je pogledala na prve vrste, prekrižala se in šla z njimi. Kamor gredo ljudje, tja sledi ona za njimi, za to ravnajo; gre, besedice ne izpregovori. Tudi v cerkvi stala je povse mirna, ali ko so začeli pokopavati, vrgla se je za detetom v jamo. Komaj so jo spravili ven in ponesli domov, kakor mrtvo.

Zbolela je težko — cele tri tedne je ležala. Naposled se je Gospod usmilil in jej povrnil zdravje, ali razum se ni povrnil! Tako je tudi ostala — brez pameti. Celi dan hodi nemo in zbira po vrtu mak; a kedar jo kdo vpraša: za koga?

„To je,“ reče, „za moje dete.“

Po zimi samo joka: „Nimam maka, da pomorem svojej hčerki!“

Ko začne prvi mak rasti, hitro ga ugleda in poobjlja, ne more se utešiti. Tedaj še dela in se muči, a kedar zacvete mak po vrtovih, hitro zapusti hčerko in ne gre proč od tega maka. Kedar greš mimo vrta, tedaj jo tudi vidiš: sedi med polnim makom, belej obleki, lepo okrašena in še tako mlada, kakor sveža rosa, sedi in obsiplje se z makovim cvetjem in smeje kakor otrok. Mak pa cvete z belim, sivim in rdečim cvetjem.

Raznoterosti.

Zadnje besede. Ni še dolgo, kar je obiskal znani pridigar o. Abel nekega zdravnika, profesorja na bolnišnici v Bonu. G. profesor je bil ravno v operacijski dvorani, kjer je imel operirati bolnika, ki je imel raka na jeziku. Profesor je vprašal bolnika, ali ima še kakšno željo, da naj jo izgovori, ker to bodo njegove zadnje besede; po operaciji bo namreč za vselej ostal mutast. Na to se je bolnik zvrnil in glasno zaklical: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Vsi navzoči in tudi osiveli profesorji zdravništva niso pri tem mogli zabraniti solzam v obeh.

Dolga starost. V Zedinjenih ameriških državah, kakor poroča „Journ. de Med.“, se je pred nedavnim naštelo 2583 stoletnih ženskih in samo 1398 stoletnih moških. Na Francoskem je izmed 10 stoletnih oseb 7 ženskih. Iz tega sledi, da ženske delj živijo nego moški.

svojo domovino. Da bi vlada imela urediti mnogo nujnejših stvari, o tem priča proračun za l. 1902., ki kaže 91 milijonov primanjkljaja.

Gospodarske stvari.

Sadni kis (jesih). Sadni kis je cenejši od tovarniškega kisa, ki se navadno prodaja, je tudi brez primere okusnejši in zdravjši. To nam je dovolj povoda, da ga priporočamo sleherni kmečki hiši.

Napravite si za celo leto sadnega kisa! Tembolj, ker je za to dobro najslabše sadje, ki se ne da za nič drugega porabiti. Kako se iz sladkorja in alkoholastih sokov tvori kis, to bo pač večini cenjenih bralcev znano; ta postop je podoben onemu, pri katerem se sadni sokovi spreminjajo v vino. Pretvorba sladkorja se izvrši pod vplivom majhnih kiselnih glivic. Ako pri napravi vina ne pazimo, tedaj se naredi mesto vina proti naši volji kis, na primer tedaj, ako stoji mošt v odprti posodi in na toplem kraju, ali pa, ako je bil sod, v kojem imamo mošt, vže okužen od kisovih glivic. Tedaj pravimo: Vino „cika“. — Iz tega pa je vže tudi razvidno, na kaj je posebno paziti, ako hočemo napraviti kis. Sod mora stati odprt na gorkem; najboljši je tak sod, v katerem je bil že kis ali smo ga vsaj nekoliko s kisom od znotraj poškopili, najbolje pa je, ako soku prilijemo nekoliko hudega jesiha. Najvažnejši sadovi za napravo kisa so grozdje, jabolka in hruške.

Iz ribezlja in bodečega grozjdjica semtertje tudi delajo kis, pa le redko. Sladkorezke in sočnate hruške in sladkokisla jabolka dajo najboljši kis. — Za kis se lahko porabi nagnjito in popolnoma gnjilo sadje in mnogi, ki nimajo stiskalnice in sadnega mlina, pustijo, da preje sadje segnijo in tako dobijo kis na najbolj priprost način.

Za napravo kisa priporočamo rabiti samoopadno sadje ali pobiravce. To se očisti, ako je prsteno, slaba, črviva mesta se odstranijo in potem se sadje stolče ali zmelje. Stolčena masa se nabaše v kako kad, najbolje s kropom zalije, postavi na gorko mesto in večkrat premeša; čez kakih štirinajst dni se iztisne in sok napolni v kak zakisan sod. Dokler je zdrobljeno sadje v odprti posodi, je dobro kad pokriti s kakim pregrinjalom, da ne pride nesnaga noter. — Da se kis preje naredi, denemo na vsakih 10 litrov tekočine približno 1 liter ali kaj kupljenega jesiha. — Kis postane dober za porabo čez kake 4 tedne, ko smo ga nalili v sod in je čim starejši tem boljši. Paziti moramo, da ne pride s sadnim vinom v nobeno dotiko. Sadovi za sadno vino in sadne stiskalnice se ne smejo rabiti za napravo jesiha, sicer smo v nevarnosti, da se nam vino spremeni v kis. — Dober kis se lažje napravi nego dobro vino. Torej napravljajte si ga sami! „Nár. Gosp.“

Tržne cene.

V Celovcu, dné 17. oktobra 1901.

Ime blaga	na birne		na hektolitre		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenica . . .	10	80	13	50	— konj
rž	9	51	11	89	— pitani vol
ječmen . . .	—	—	—	—	5 vprežnih volov
oves	5	4	6	30	2 junca
turšica . . .	8	—	10	—	39 krav
pšeno	14	—	17	50	— telica
proso	—	—	—	—	— pitanih svinj
fižol, rudeč .	9	40	11	75	— prascev
krompir . . .	1	80	2	98	
ajda	6	85	8	56	

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po 280 K do — K, krave po 147 K do 260 K.

Sladko seno je meterski cent po 6 K — v do 6 K 70 v, kisló seno po 4 K 20 v do 6 K — v, slama po 4 K — v do 5 K — v.

Promet je bil slab.

Velikovec, dné 16. oktobra. Prignali so: 82 volov, 65 krav, 6 telic, 3 teleta. Cena za pitano živino 60 do 64 kron, za vprežno živino 54 do 58 kron za meterski cent žive vage. 42 ovac, 2 kozi. Promet je bil srednje dober.

Dražbe.

(Kratice: vl. št. = vložna številka; d. ob. = davčna občina.)

Celovec. Dné 30. okt. ob 10. uri, izba št. 85., p. d. Ogrisovo posestvo v Vinčah, vl. št. 22., d. ob. Vetrinj. Cena 1639 kron, najnižja ponudba 1092 kron.

Dobrlavas. Dné 31. okt. ob 9. uri, Peterjeva bajta v Mohličah, vl. št. 18., d. ob. Mohliče. Cena 1604 kron, najnižja ponudba 1181 kron.

Loterijske številke od 18. oktobra 1901.

Linc 1 10 83 66 55

Trst 63 60 15 85 81

Lepe slovenske razglednice prodaja

A. Raunecker, knjigotržec v Celovcu (na novem trgu).

Slovinci! Poslužujte se le slovenskih razglednic!

Slovenskim rodoljubom iz dežele in sosednih slovenskih pokrajin, ki dohajajo po opravkih v Celovec, naznanjamo, da se celovski Slovenci shajajo vsako sredo ob 1/2 8. uri zvečer v gostilnici hotela „pri Sandwirt-u“, kjer imajo odmenjeno svojo „klubovo sobo“, tretja vrata (t. j. druga soba) pri vходу na desno. — Slovenski gosti so nam vsikdar dobro došli!

Slovinci, spominjajte se Velikovške šole!

NAZNANILA.

V zalogi tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar izšla v drugem popravljenem in pomnoženem natisu:

Cecilija.

Cerkvena pesmarica.

I. del.

Uredil Anton Foerster.

Velja: za ude broširan iztis 1 krono, v prt vezan 1 krono 80 vin.; za neude in po knjigarnah broširan iztis 1 krono 40 vin., v prt vezan 2 kroni 20 vin. Poštne je plačati za posamezne iztise 30 vinarjev. Denar naj se blagovoljno pošlje po poštni nakaznici takoj z naročilom vred.

Andrej Grohar,

čevljarški mojster,

Celovec, Fröhlihove ulice št. 10.

priporoča se častitemu p. n. občinstvu za napravo obuvale za gospode in gospe.

Najboljša postrežba.

Učence se takoj sprejme.

Na Najvišje povelje Nj. c. kr. apost. Veličanstva.

XXXIV. c. kr. državna loterija

za zasebne dobrodelne namene tužranske državne polovice.

Le-ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno dovoljena — ima 16.404 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 442.900 kron.

Glavni dobitek je:

200.000 kron.

Za izplačanje dobitkov jamčijo c. kr. loterijski dohodki.

Žrebanje je nepreklieno dné 12. decembra 1901. l.

Ena srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo v oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vordere Zollamtsgasse 7, v loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštah, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Načrti za žrebanje za kupovalce srečk zastoj.

Srečke se dopošiljajo poštne prosto.

C. kr. ravnateljstvo za loterijske dohodke.

Oddelk za državne loterije.

Prosim, pozor!

Za drganje je frančevo žganje (Franzbrantwein) najboljši domači pripomoček, s katerim se telo dobro namaže in tako okrepi. **Brazay-ovo frančevo žganje** očiščuje kožo na glavi in lasišče lusk in tako zabranjuje izpadanje las. Za utrjevanje mišic se rabi **Brazay-ovo frančevo žganje** z najboljšim uspehom. Če se po utrudljivem delu od glave do pete odrgneš z frančevim žganjem, izgine takoj tudi največja utrujenost.

1/1 steklenica 1 krono 80 vin., 1/2 steklenice 1 krono.

Se dobiva v vseh večjih prodajalnicah Avstrije, zlasti v Celovcu v trgovinah: A. Prosen, K. Zier, A. Kober.

Naslov za razprodajalce iz Avstrije, Slavonije in Hrvatskega: IGN. LANDAUER in SINOVI, Budapešt.

V najem se dá ali proda

lepo posestvo v Št. Danijelu nad Pliberkom, 10 minut od cerkve. Več pové gosp. **Stossier** v Št. Danijelu, pošta Prevalje na Koroškem.

Za naročevanje cerkvenih čipk priznana je najboljša tvrdka **Teodor Günther** v Bohdalu (Gottesgab) na Češkem.

Svoji k svojim!

Istrska vinarska zadruga Pulj (Pola) Istra,

priporoča svojo veliko in bogato zalogo

istrskih in dalmatinskih vin ter pristni tropinovec.

Cene

poleg količine in vrste naročenega vina

od 10 do 15 gld.

100 litrov postavno na kolodvor v Pulji.

Na zahtevanje pošiljajo se vzorci brezplačno.

Svoji k svojim!